

An abstract painting with a dark, moody palette of blues, purples, and greens, featuring expressive brushstrokes and a sense of depth. The painting serves as the background for the book cover.

Иван Василевски

МАНАСТИР
ВО ЗБОРОТ

ДИЈАЛОГ

Најновиот поетски ракопис на Иван Василевски *Манастир во зборот* е своевидна надградба на неговиот досегашен моќно трасиран поетски пат.

Уште при средбата со насловот, на читателот ширум сами му се отвораат портите за спокоен влез во „слободната зона“ на песната, на стихот, на зборот. Потпирајќи се на досегашното лично поетско искуство (со заслужени високи оценки од критиката и добиени врвни книжевни награди и признанија), Василевски со *Манастир во зборот* на најдобар можен начин покажува и докажува дека секогаш има простор за приближување до највисоките точки од поетските вертикали на чии врвови е поставен пиедесталот на зборот. А токму зборот за Иван Василевски е најмоќното средство за зацврстување на основата, на темелот врз кој не само што ја поставува туку и ја гради структурата на својата песна.

И со бегоп поглед на насловите на песните во стихозбирката (*Моќта на зборот, Растење на зборот, Заветен збор, Пресилен збор, Палимпсест за зборот...*) се доаѓа до заклучок дека зборот е темелот, зборот е врвот, зборот е рамката на севкупната поетска градба. Насловната песна *Манастир во зборот* (можеби една од најдобрите во ракописот) е сочинета според *Црква* од Б. Конески, а со слична матрица се создавани уште неколку песни чија потпора е побарана во стиховите на Е. А. По, Р. М. Рилке, Ш. Бодлер, Ј. Бродски, Б. Миљковиќ, А. Шопов, цар Соломон...

И со овој поетски ракопис Иван Василевски недвосмислено потврдува дека е превосходен поет кој е меѓу ретките македонски поклоници на стихот имун на осцилации, односно дека има самосвоен пат за сигурен продор низ космосот на зборот.

ИВАН ВАСИЛЕВСКИ

МАНАСТИР ВО ЗБОРОТ

ЕДИЦИЈА

СОВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА ПОЕЗИЈА

Уредник

Веле Смилевски

Ликовно-графички уредник

Тони Лика

Дизајн на корицата

Марјан Делев

Ликовен прилог на корицата

Смиља Василевска

Александар Зовиќ

(според слика на Васил Алачев,
масло на платно)

© ДИЈАЛОГ

Здружение за уметност

и култура на живеење

Ова издание финансиски го помогнаа:

Општина Струмица, Солопром - Скопје,

Грозд – Струмица, РИ Графика - Скопје

ИВАН ВАСИЛЕВСКИ

МАНАСТИР ВО ЗБОРОТ

НЕВРМОР
*(Ќе се врати ли некогаи
тој искомски збор?)*

НЕВРМОР

(Според *Гавранот* од Е. А. По)

Никогаш повеќе

Ни во сегашноста, ниту во иднината да не
ме вомјази, да не ме вцаси тој алипен збор
што сотрува сè, тишината што ја оттишува
Тој тиранин што и слободата ја зажеглува,
што во потони клокоти како врела ковина
Како грмеж што татони на небесни чатии
Ах тој збор пустошник, тој пожар-огногор
Невормор

Никогаш повеќе

Ни во нишгожноста, ниту во суетата да не
би го одмолчал, да не би го премолчал тој
дрочен збор што векутума не се обзорува
Да не би да го изговорам нигде и никогаш
Ни бол во минливоста, ни лек во вечноста
Ниту во осаменоста, о ниту во отсутноста
Тој страшен, тој злостор-збор, тој умомор
Невормор

Никогаш повеќе

Ниту во рајот земен, ниту во пеколот темен
да не ме разбуди, да не ме скорне од сонот,
да не ме сотре ничкум, ах тој жилав пелин,
тој збор-неумор. Тој гракот на гневен вран
Тој 'рзак, тој ат што и дивината ја скротува
Тој цап пркосник, тој ут во магла нарисан

Тој зловолен, тој зловерен, тој песјак-збор
Неврмор

Никогаш повеќе

Ниту во промисла вишна, ниту во неум врл
да не вдомиме гнездо, да не извишиме дом
А севезден градиме, од бигор градиме кула
Со жив ќерпич ја сидаме, сид од ровка тула
до небеса расте, се искрева тој од потонски
темел, од подмол ќор. На пен длабиме збор
Печат во сеништен гроб. Страшен чедомор
Неврмор

Никогаш повеќе

Ниту приживе, ниту во смртта строга да не
би се барале себе. Ниту во тој самјак збор
што нè излудува, што и свеста ја заблудува
Тој намќор што во празно, во подмол копа,
што во универзумот црни дупки разгрнува
Тој збор што осојници во бездни отчепува,
strup што стружи во совеста. Тој небизбор
Неврмор

Никогаш повеќе

Ни во времето ни во вселената да не би сме
едно, да не би сме заедно во тој збор. Ни да
зголе, ни да чука во дамарите, ни да клука
пцомина по угарите. И да секне, да занеме
еднаш тој кобен крик, тој восклик, тој псик
на лута змија. Тој зол прокобник, тој изгор
Тој клет, тој проколнат, тој зловестен збор
Неврмор

Никогаш повеќе

Ни во сонот, ниту во стварноста да не ухне
тој збор, да не присида морфема во јасното
Да не прозове фреска на просирен сид, збор
на немтури во глува тишина. Да не доваби
јанса недопрена в несоница, в недосоница
Ламтеж на скопак во скутник на злобница
Тој непрегор, тој скуден, тој немушт збор
Неврмор

Никогаш повеќе

Ниту во редот, ниту во хаосот да не вивне,
да не вилнее, да не ме омае, да не изустам
таков еретик, таков збор ко грак од мртов
гавран што се митари на бела платненица
Што се тутка како густо пасмо, како авет
во мразарник, како дух во космичка зима
Тој мразомор во пустина, тој упрек збор
Неврмор

Никогаш повеќе

Ни во конечноста ни во бескрајот да не
сирне во светоста, да не приваби магија
Тој збор што подврзува јазли во грлото,
што ја зауздува мислата, што гласот го
чипчи, што сверилник всидува во болот
Галаксии што премостува, што се цари
од семирот, тој улав, тој сатански збор
Неврмор

Никогаш повеќе

Ни однатре, ни однадвор тој сињак да не
подбуцне во поштукот. Тој бутур - збор

што и времето во крлушки го залостува
и светот го нурка во темнина. Тој 'ркач,
тој претсмртен ропот што ули од заседа,
од недоапница. Тој скржав клик што како
блик на стрв се изговара. Тој катил-збор
Невмор

Никогаш повеќе

Да не би над жигот на тишината да заута
тој потаен збор што стрела во суштината,
во центарот на светот, што во умот клука
Тој грд збор што подземи рие, погибелно
што крвави, што илје во сур камен длаби
Како пес освепен всоне што штрека, што
ала по заумот. Тој алчен, тој изеслив збор
Невмор

Никогаш повеќе

Никогаш да не се загнезди на врв урвина
тој митски, тој исконски збор што мигот
го скаменува, што и вечноста ја одложува
Никогаш да не осамне тој збор што куди,
што але. Тој прокудник, тој нем кукавец
што векува во болеста, тој лилјак што во
адот чмас. Тој прекорен, тој чмер - збор
Невмор

Никогаш повеќе

Да не изнурие од длабини тој очен збор
во гради што жига, што ждрига под јазик
Тој збор што с'ска клевети под ѕвездите,
што клетви грува потомина. Ниту на пат
ни на беспатица, ко брзак во невратица,

да не се измагли тој недугав, тој мрачен,
тој матен, тој нечитлив, тој незбор-збор
Невормор

Никогаш повеќе

Ни во мигот, ни во вечноста да не збабне
тој збор што истонгува, што одмоштува
Тој збор што мрговец скорива од оловен
кивор, во гробна одаја што довека лежи
Од ридина, од планина што повеќе тежи
Тој парог што боде, што сури во јаството
Тој жесток збор што честа ја соблазнува
Невормор

Никогаш повеќе

Ни буден да сонувам, ни заспан да бдеам
со тој збор што природата ја обезбожува,
што моќта ја снеможува, како расколник
што се измолкнува од понори, што рошка
како патрпник во бивак, како црвец меѓу
трошни резби. Што разделбите ги прави
вечни. Тој безвремен збор, тој душомор
Невормор

Никогаш повеќе

Никогаш да не речам никогаш. И никогаш,
никаде, и никому, и никој да не рече таков
збор. Ни демон ни бог, ни човек ниту свер
Ни родилка губава, ниту грда жена да не
роди нему сличен, ни приближен нему збор
што гавранот за ортак го глави. Ноќе што
кобно грака, што колве во сонот. Никогаш
Невормор

А некогаш, кога сиот видлив свет од еден
збор се зачнал; кога можело да се рече сѹ
сал во еден збор; кога зборот бил почеток
на сè минливо и вечно; кога немало ниту
време ниту ѕвезди, ни светлина ниту мрак,
ниту вода ниту ветер, ни билки ни ѕверки
Само празнина. Сал еден единствен збор!
Ќе се врати ли некогаш тој исконски збор?
Неврмор, неврмор

ΠΑΡΑΣΤΟΣ ЗА ДУШАТА

*(Χраброст ли е
во смртта
дрскост да се ваби?)*

ПАРАСТОС ЗА ДУШАТА

- На Вартан, 2014 -

(Според *Реквијем за грофот Волф фон Калкројт* од Р. М. Рилке)

Секој ден изнесувам парастос
за душата на ангелот кој сакаше
да омеѓи трла во вселената
и кој не узна дека и поразот е знак
да се клони умот од прека мисла

Не научи да ја совладува пркоста
и да не посега по неповратни нешта
Оти патилата се подносили само
во љубовта, а вечни во смртта

Не послуша да не сирка во окото
на Мрачниот, да не прима пцомина
од рацете на Порочниот. Да се варди
од иновжни што ја поганат душата,
што со умот стрелаат во темнината

Не прескокнал урок та да поднауми
игра со лицето на смртта. Светлината
може вудве ја раслоил: на мрак и зрак
во истоветно битие, двојник на иста
суета, слуга на два раскарани света -
темниот што ткае блесок сред празна
виделина. И светлиот стаен во мрачина

А се умел: храброст ли е во смртта
дрскост да се ваби? Да се умре млад -
за да се остане млад во вечноста?
Напор е тоа да се совлада мракот,
двојното суштество во себе,
стравот од некој друг, заумен свет?

Храброст ли е или предавство
во нејасното да се бара спас?
Да се одбијат даровите
што природата ни ги завештала?
Или сè ѝ робува на судбината?

Во кусиот ден на искуството
не ќе најдеме место, ни привиде
ни во мрачката, каде што би ја
скриле болеста на храбрите!
А смртта сама го одредува мигот
што не може да се одложи

Секој ден изнесувам парастос
за душата на ангелот кој сакаше
да го запре паѓањето на свездите

А во осаменоста црвоточина дрочка
како во гнило плетиво, како ранет
пес што стрвно си ја лиже крастата
Загризува во јаството како молец
што расткајува нишки од трошно
плетиво. О млад, о несуден поету,
барем проклетството да си го тргнал
што ти било стуткано како омилена

лектира во душата. Белки немало
да фатиш беспатица по врла угорница,
да починеш над празна суводолица

Си залидал во темни сништа што
навираат од црна кречина
И еднакво си бил несрекен кога
си имал сè и ништо кога си немал

Кога си наумил да умреш млад
за да останеш млад во вечноста,
сигурно си знаел дека во секој
обид да се умре млад постои стремеж
за бесмртност. Но не си одгатнал дека
младоста е вечна само во спомените
И дека уште приживе душата
треба да се готви, да се подготви
за пат, за најдолгата пртина
преку зенитот - отаде јавето,
кај што стварноста е недоловлива

Оти од зрак до мрак, од раѓање до
смрт – на смртта ѝ тапкаме прт
А ти - како си можел да ја прерипаш
последната ноќ, а не си направил
ниту диг со умот, ниту обид да ја
залостиш волјата во врзоп –
за да не залунсаш во мекава
Не си направил опит да се вратиш
од беспатица, од темна невратица

Сега сверови се сјатиле на нас
како на штира погача, божем сме

биле двојници на иста мисла
А требало да знаеш дека секој
е заточеник на својата судбина
Како житие во епска бразда
Како русалиски молк во нескрстени
денови, како бич од бесна виулица

Секој ден изнесувам парастос
за душата на ангелот кој сакаше
да го одмине зборот на минливоста

О каква перфекција си замислил,
кога светот никогаш не бил
и не ќе биде совршен?
Небаре ти било судено - и во
укруп свиткан како мумија
да кинисаш кон светлината,
кон божјата суница

Каква перфекција си наумил
кога смртта никому не допушта
бесмртност! Кога без минливоста -
вечноста е несфатлива!
И кога наллит ум никогаш не
искусил свет без умирачка!
Каква перфекција си барал
кога и ползсњето и летањето
се исти за опстанокот!
Во друг свет си умдалдисал,
во друга димензија си длабел,
на друг разбој си ја кобел судбината

А не узна дека овој свет е непостојан
И дека сè во него, и сè околу нас
е непостојано: и младоста кревка,
и љубовта кратка. И другарството
што незаситно зема а непара враќа
Премногу лесно ти штуркнал умот
пред довербата во нов утрешен ден
И премногу строго си го одмерил
животот, а премалку смртта
И прерано си сфатил дека не е лесно
да се биде убав и млад и дека
младоста била и од староста потешка

А секој еднакво не ја восприма
значенката, за секого не е иста
смислата на поривот да се умре
млад – за да се остане вечно млад?
И секој не превагува: што ѝ дал,
а што не зел од младоста ?

Конечно, мора да си знаел дека
ништо не знаеме за онаму,
за оној задумен свет. Ниту дали
постои, ни дали е само изговор
за стремежот по совршеност?
И дали смртта е дар од природата?

Секој ден изнесувам парастос
за душата на ангелот кој сакаше
да ја излекува болеста на природата

А не знам каква-годе следна глупост
би направил умот неспокоен? Што би
изродила нестрпливоста која вјаса
потамина на демонски чези?
Која ли свезда би паднала од
небесната пондила? И на кое место
од кругот би се алосал виорот наспроти
мечот на заборавот? Оти животот е
поднослив сè додека тлеат секавањата
Потаму, отаде матното, преку вечното
течение, променливоста е фатално
невидлива во спомените
И смислата тоне, се дави
како поројна фантазија

Да си седнал троа до оградата,
можеби би се премислил
да не го прескокнеш густежот
и можеби би заспал во плипотот
снегулки што го празнат вимето
на вселената
А ти, меѓу полни клучалки
си ја залостил мислата – кутрата,
да го фати присојот и да натапка
прт до сонцето

Секој ден изнесувам парастос
за душата на ангелот кој сакаше
во седма димензија да самува

А не узна: дали победата е
триумф на мигот над минливоста
вечна, или подвиг на издржливоста?
Слези Силјане како туѓинец во
твојот дом - заутај меѓу своите,
оти што и да си згрешил –
казната е преголема

Си отнал еднаш сон на Градиште,
матен снежник на Орлов Вир
Си заседнал на камена трпеза –
под темна шума, во боровник,
сред очај, во папрадиште
Со векови си рошкал мигот да го
направиш вечен. Си го потрошил
сето космичко време и си немал
ниту ден за самување, ниту ноќ
за сонување. Оти проклетството
ти било поблиску од спасот

Тогаш си ги срушил сите цркви
во мислата. И од ништо толку не
си се уплашил како од слободата
Си ја сожмел душата во чиле,
си ја стуткал во пасомце
И си сонувал со осверени очи
во цибрината, како бели духови
во снежна пустина. Изземнати
свезди што мигаат под небесата

Како да си знаел дека има негде
место кај што ќе те сретнам

А од дното на семирот, како на
самотен ангел душата ти липала
Небаре кацнала свездена арка
врз гробот на Преведена

Ако немаш дом во темното време,
залутај во твојот дом Сидјане,
кај што црни пилишта кобат

И наслути: кај што гугутка ќе
загуга, кај што кукавица ќе
закука, каде што утка ќе заута –
гласот на смртта е тука,
мирисот на смртта е тука

СТАНИЦА ВО ПУСТИНА

- На Наташа, 2015 -

(Според *Станица во пустина*

од Ј. Бродски)

Понекогаш и цркви се уриваат
во името на бога. И манастири
И божјата промисла се таи под
присила во душите заблудени

А ти како да спиеш на некој урок,
на некое колнато место каде што
бог и сотоната скржаво го вагаат
гевот. Злиот токми згон по душата,

согрешение, а светиот скрб и покор
Тихување во бога. Исповед и бдење
Покајание и за несторени гревови. А
каква ли грешност ти окајуваш, како

да не знаш дека само делата можат
да ги отнат од умот на создателот
сите гревови. Се скина јажето што ја
држеше месечината и сега секој во

својата судбина е втренчен. И како да
слутам нечија волја за мојата слабост:
да не би да останеш сама на *станица*
во пустина. Така, скраја, страничкum

Оти ти не го *сочува своето рало*, не го
заора својот прелог да посадиш златна
житница. Посеа глударки во времето. А
други *решаваат кога ќе класа семето*

ЏГАН

(Според *Албатрос* од Ш. Бодлер)

Од палубата на светот
џганот вјаса кон пристаништето,
кон брегот што скокотливо
за епски сон се подготвува
Низ отсутноста се влечка како
густа тиња, како лига се лепи
врз лицето на мракот
Џган смрди во присутноста

Џган се валка по улиците, пред
продавниците, по штиците на
театрите, во кулоарите,
по тротоарите. Меѓу птиците
џган се испилил, се кикоти од
цибрината, ја распара тишината

Џган плипот по маркетите,
на плоштадите, во домовите
Како црн мравјалник дивее
под пењоарите. Џган буричка
во ормарите и будоарите
Џган сплеткари по семинарите
Се ветрее по пазарите
Џган штрека по дамарите

Од палубата на светот
цганот бразди кон морската шир
Фрла пајажина над брановите
и видикот го наткрилува
Цган во заумот, нестварно голем,
како цин го занишува бродот на свеста
Во монашка тишина, во маиша,
цганот раширил едра
Меѓу бедра, на јаснина, подигнали
бивак, санким сивак дрочен
на јазикот, мравји трпки
под очен капак. Невиделија

Во јавето цган, цган во сонот
Во потсвеста на векот кули урива,
кори и корне. Цган распослан како
чичок на погориште, како бурјан,
како бујак сред мочуриште
Како какол во житиште, како
напрат на лазиште. Цган како
троскот се зажилел во шивите,
се впајажинил меѓу лозјата,
сред овошките се вкоренил

Цган на буништата, во стрништата
Цган ги осквернува гробиштата
Цган во училиштата, леčiliштата,
цган по патиштата. Се вдирил цган
во светоста на светилиштата

Од палубата на светот цганот цурка
кон длабочините. Меѓу цган се

зажегиле светлините, се глодаат
темнините. Џган во хотелите,
во борделите, на коктелите. Џган
меѓу писателите, меѓу пријателите

Џган меѓу поетите, во тоалетите,
на факултетите, во кабинетите
Џган во библиотеките, во аптеките
Џган во болниците, лудниците,
во судниците. Џган во бербериците,
на плочниците, во мениџерниците
Џган во кафеаните, по рестораните

Светот е џган фрлен на буниште
Џган на пероните, во вагоните
Џган се налепил на крстовите,
ги зансмува камбаните. Џган на
ТВ екраните. Џган на интернет
порталите, на карневалите,
на играчките, во банките

Џган на земјата: во пустините,
на ридовите, планините, во реките
Сред езерата, морињата, оксаните
Џган во градовите, меѓу гробовите
Џган во вселената: над зенитот,
меѓу ѕвездите, сред космичките
пространства и галаксии

Џган во снајдите, во чекалните,
во предавалните. Џган како бушав
вран и мислата ја расткајува

Од цганот ни напред, ниту назад
Цган во автобусите, на станиците,
границите, царинарниците
Цган - брст и плева. И слепи да го
видат, и глуви да го чујат

Од палубата на светот цганот
се искачува кон небесата,
лета кон височините
Цганот го развејува димот од
оуациите. Цган под облаците,
по басамациите на светлосните
скали. Меѓу зраците на божјата
супстанција цганот се прпелка,
се коти во мракот на биваците
Цган по сокаците, над знаците што
историјата ги заборава во хаосот

Цган расколници во црквите,
манастири урнисува,
се чепати по конаците,
плука врз иконите,
драска по фреските,
блуе врз мозаиците

Цган меѓу ангелите
Цган меѓу демоните
Цган сред верниците,
меѓу грешниците
Цган ги побркува јазиците,
хули меѓу празниците

Џган по ходниците,
во работилниците,
се јази по висококатниците
Џганот гнете во слаткарниците,
се истопорил меѓу спомениците
Џган во штедилниците,
во обложувалниците
Џган меѓу академиците,
во џгановалниците

Џган под стрепите, во музеите
Џган меѓу граѓаните,
во атеите на великаните
Џган на покривите, во архивите
Џган меѓу мртвите,
џган меѓу живите,
меѓу патриотите,
џган меѓу идиотите
Џган меѓу полтроните,
на стадионите

Џган во полицијата,
низ чаршијата,
меѓу сиромаштијата
Џган се вкоренил
во политиката, во установите,
Џган во парковите,
на мостовите, по возовите
Џган меѓу зборовите,
во стиховите -
џган над џгановите

КОГА ГИ СИМНУВАА ФРЕСКИТЕ
ОД МАНАСТИРОТ ВО ВОДОЧА
(На Боро Палазов)

Кога ги симнуваа фреските од
манастирот Свети Леонтиј
во Водоча - крастава лиша се
налепи по бавчите. Пресекнаа
кладенците, сива плесна се
засводи над кајнаците. Роеви
скакулци се настрвија - житото
да го дозобат. Овенаа овошките,
лозјата се исушија
кога ги симнуваа фреските
од црквата во Водоча

Кога ги симнуваа фреските
од манастирот во Водоча,
најпрвин грижливо, небаре
со галеж, го истругаа малтерот
невешто наплескан врз сидовите
Разгрнаа векови под сводовите
што ги криеја фреските да не ги
осквернат еретици, иноверници
да не го излижат слачот,
да не ги испоганат анатемници,
да не го оцрнат лачот што
зрачи од ореолите на светците

Кога ги симнуваа старите фрески
од храмот во Водоча,
со платно им ги покрија тажните
лица и падна мрак врз нивните
изгребани очи. Виделото им го
пресече леплива ткаеница
О боже, темнило им го затуткали
всирот кон грешните,
небаре заврзаа котелци,
песји јазли на грло од суница

Кога ги однесоа фреските
од манастирот кај Водоча,
бог науми да пушти ќолера,
потоп да отчепи под ридовите,
да го закаколи нивјето,
со ровја да ги одјазди
меѓите од ливаѓето
И да ги накаже со болести,
душите да им ги опсени
на оние што се дрзнаа да ги симнат
фреските од сводовите
на епископската црква во Водоча

Ноќум, кога свети Евпос
се прикрадува од конакот
и кога поминува под сенката
на сидот од источната црква,
ангелски хорови слуша како ја
оплодуваат тишината под ридот
И радост ја обзема вселената
оти фреските од Водоча тихо

призиваат на скрб и сострадание,
како да шушка пригушен шепот
длабоко под темелите

Катанок, кога свети Исавриј
грижливо го довикува епитропот
да запали свеќи за покој на мртвите
и за спасение на живите,
за душите изгубени што лунсаат
како оддомени чеда под ѕвездите,
светкаат божјите очи од бифорите
на црквата во Водоча
И рано взори, ката утрина,
анџели со бесшумни крилја
слетуваат под сводовите

Кога свети Игнатиј високо го крева
белиот крст во десната рака како да
допира ангелска плот во цариградските
галакси и како да огреале ослепувачки
сонца над конаците во Водоча
Кога од варосаните бигори
беседи свети Јован Златоуст,
како да се разлива миро и медовина
по лицата на монасите
И Свети Григориј Богослов
со тенок вез од прелестни прсти
верата во бога ја позлатува
Пред утрена, кога око од фреската
на непознат светец се взира од сидот
и солзи цеди долу врз мозаикот,
како да сипе ѕвездена прашина
пред нартексот —

бесшумно тајата на светот се буди
од сонот што епски се наведнува
под Еленица
Нојум свети Јоаким и Ана
со жртвеното јажне
коначат под апсидите
на манастирот во Водоча

Плачат светците под арките
на старата црква. Солзите не може
да им ги собере Водочница. Рида
свети Леонтиј по фреските што ги
отмеа од тамбурите на манастирот
Таму каде што осамнала пивпата
светост и каде што сослужувале во
молитвите. Кај што здивот им се
притаил во сунот на боите,
каде што блеат до ранина

Кога преспиваат светците во
манастирот кај Водоча, елеј се
слева од ридјето, се разлива слач
по нивјето, медовина капе од
свездите. Како да кацнале свети
на стрништата да го благословат
житото во амбарите, лебот да го
осветат, да му даруваат панагии
и нафака на манастирот
Свети Леонтиј во Водоча

Кога се враќаат фреските
во манастирската црква кај Водоча,

осветени води клокотат полземи,
треперат сунливи тропари –
схо од пој на светци што плачат
Скрбат по дарбата на зографите
што го насликаа живописот
и духом ги воплотија фреските
во манастирот. Судбината
им ја преместиле отаде свездите

Кога наврќаат светците на бдение
во црквата Свети Леонтиј,
кога на вечерна литургија
се вознесуваат,
кога со света нафора доаѓаат
да им дадат причеста на орачите,
на невестите, на леунките –
сунливо счат своната под ридот
Ги прозиваат фреските што ги
симнаа, што ги откорнаа
од сидовите на црквата во Водоча

БОСФОР

Преку Босфор, преку Босфор,
ни збор, ни крик. Палимпсест
од стиховите - сповите што ја
воспеаја Троја. А поетите не

биле како оние од Ефес. Не биле
исти и книгите. До нив можело да
се стаса и ноќе, и подземи, божем
А може под друга бурка се нуркал

стремежот. Скрипта да положи во
друга крипта. За миг чекањето да
го одјужи. А надвор, во осамина,
го чекала на камен втисната стапка,

да не залута намерата потамина. А
зад рафтовите сирка заверата. Фрла
поглед врз свеските. Не се колеба
Ги подзема огнот и вчас тие горат

Факелот веќе си ја наоѓа патеката
Гори, о боже, изгоре библиотеката
Преку Босфор, преку Босфор. Рев
од темна шума. Сверот лиже плам,

сам си ја ваби судбината. А назад,
бегство, треба назад да се вратиме

Да фатиме слог под сенка, препис
од стар ракопис да исчитаме. Ехо

од заветна книга во пожарот што
изгорела. Збор од скарани јазици
Текст од глина симнат. Сакрамент
Од буква до буква. На пергамент

МЕТАФИЗИКА. МЕТАФОРА

Метафизика и метафора, непоимливи
нитки светлина отнати од божјиот ум
А суштината различна ко два задумни
света: метафизика е кога Отецот бог и

Синот бог ќе се оспорат, ќе се измерат
на иста паланза. Кога ќе им се превага
времето во Светиот дух. Кога душите
не би им се сплотиле ни во небесното

ни во земното, кога би биле минливи
во вечноста, а вечни во минливоста. А
метафора: кога Отецот бог и Синот бог
ќе браздат во исто писмо, на иста нива,

кога од иста азбука ќе вчипчат нејасни
знаци на млада месечина. Кога заумни
кули ќе зидаат во празнина, светлосни
мостови во темнина. Кога ќе подигнат

висечки чардаци на прозирна галаксија
Метафора е кога малата буква простум
ќе порасне во насловот, кога сложениот
збор ќе залута во проста реченица, кога

великата песна ќе заврши како епитаф
на надгробна плоча. Метафизика е кога

библискиот потоп е само мала честичка од безбрежното вселенско море. Кога е

почетокот точка на крајот, а по точката крајот започнува. Кога дното над врвот одјаздува, а врвот се вишнее под дното. Кога с'у' видливо во невидливото расте

Метафора е кога почетокот и крајот се пред и потоа во непипишана песна, кога и дното и врвот се најдолу и најгоре во збор што со галоп ќе дојде од иднината

Метафизика значи еволуција на божјата суштанција, кога поетите ги посматраат ѕвездите. Метафора значи револуција во песната. Кога ѕвездите сурат во поетите

Метафизика е кога синафово зрно тежи како ситот универзум, кога ништото ја исполнува празнината, кога с'у' она што е невидливо е побрзо од светлината. И

кога недопирливото не е остварливо во суштината. А метафора е кога ништото во празно кове завера против љубовта, кога невидливото се обликува во ровја,

во огнен круг што сонува во тишината. Кога суштината е остварлива песна сал за поетите што копнеат да живеат сред вечна слава, место за слава во вечноста

МОНАСТИР ВО ЗБОРОТ

*(А вечни се само градбите
што ќе се извишат во зборот)*

РАЃАЊЕ НА ЗБОРОТ

(Според Раѓање на зборот од А. Шопов)

Зборот се раѓа кога шепотат невините
уште во постилките на родилките. По
азбуката кога се прпелкаат ноктињата
на бебињата. Кога молкот на леунките

израснува како бурјан во мочуриште
Зборот се раѓа кога децата ги кријат
сказните под перниците. Кога сните
од сонот ги призиваат самовилите и

кога судбениците ги вабат наречниците
Зборот се раѓа кога ѕвездите љубуваат
да танцуваат со светлините. Маковите
кога цветаат, кога тревите се милуваат

Зборот се раѓа кога се караат боговите,
кога се митарат слоговите што копнеат
да влезат во златна зеница, во реченица
Зборот се раѓа додека имаш со кого да

ја делиш радоста, да ја самуваш тагата,
да ги распараш спомените во староста
Зборот се раѓа на млада месечина, кога
птиците сонуваат гнезда сред чардаци,

кога пците под трапови ја затрупуваат
верноста, кога победниците заминуваат
во вечен заборав. Кога морињата назад
се враќаат во изворите. Зборот се раѓа

во убавината, во прегачот на добрината,
во молитвите за татковината. Зборот се
раѓа кога пожолтуваат секавањата. Кога
човеког го одржува примирјето со бога

На нова страница збукнува радост, моли
за почит. Семката набабрува. Надежна
почва отвора прозорче кон виделото. Оган
се напрега да влезе во азбуката и сричајки

морфеми го кине јазелот, крајот попушта
Коричката напукнува, се надува ртучето
во меур, во густа пена. Во skutот наликува
коренчиња. Зажилува. И незапирливо, под

веѓата од окото на творецот се искрадува
тишината. Месите на светот ги подместува

НЕМУШТ ЗБОР

Ќе се притаи мигум под лужина,
небичас ќе притивне во текстот
и со векови ќе молчи
Ќе ѝ се опира на бурата –
колку што може догорче
да му се опре на горолом

Ќе примигне во гордоста, ќе се
прпелка во пожолтена грамота,
како потполошка на сончев лаг
И ќе напре дрско во мислата,
небаре оловен облак
врз капата на светот

Со немир ќе го зарази говорот,
на превар ќе ја возбуди отсутноста
и опкрш ќе прпне во недоапица
за да ја покрис сенката на векот

На змијата под јазикот ќе плукне,
ќе разгори оган во челуста на змеј
И крадепум, смирен и горделив,
ќе влезе, ќе се нурне во песната,
ко воин што прилегнува на пусија

И ќе вилнее по стерни патеки
И ќе лета во заумни височили

И ќе лунса низ густи светлини
И ќе распретува иновјерни азбуки
И ќе дочитува божји псалтири
И ќе израсне како трескот в грло

Тој златен збор што клучалки отвора
Тој заветтан збор што сидини урива
Тој немушт, тој сеприсутен збор
што и цганот го замолчува. Што капе
како недозреано овошје од вечноста

МОЌТА НА ЗБОРОТ

Зборот што се вденува во стихот
како коприна во златна игла,
во брдо, во сновалка –
може да ја исткае празнината
што ѝ недостига на песната

Зборот што се потопува во утопија,
што нурка длабоко во потсвеста,
што на етерни гемии низ
неможното патува –
универзумот може да го прсврти
наопаку, како кука што лебди
во прозрачна призма,
како дете што лудува меѓу духови

Може умрените да ги разбуди
од вечниот сон за кинис во вечноста
Да одрече дека сè не тече и дека
ништо не се менува. Да порекне дека
не може двапати да се влезе во иста
река, дека ништо не го влече јаболкото
да паѓа. Може да тврди дека Зсмјата
е центар на вселената и дека не е
сè релативно, дури и релативноста

Зборот што го краде огнот од боговите
и на стихот му го подарува –

може болни да лекува, здрави да
усрекува. Може сè смртно да забочи

Може да го крене духот од сибирска
зима, да го воздигне презирот на
робот за бегство од слободата
Може мислата да ја заточи во кафез
и да ја одјарми од сопствените окови

Зборот што со крв ја прска месечината,
што талка како отсутиност во маглата –
може да ги изопачи нештата,
да го растури редот: може лагата
вистина да ја стори, а вистината лажна

Може сѝ да пресврти: светлината
да биде темнина, а мракот светлина
Може северот да биде југ, мразот да
биде оган. Сѝ што е горе да биде долу

Зборот што сенката на светот ја
претвора во позлатен врв – може
семирот да го стутка во синапово
зрно, потопот да го престори во
роса, сонцето да го држи на дланка
како бадниково жарче

Зборот што во камен убавината ја
делка, што бесмртноста ја оживува
во мермерот. Зборот што глината ја
меси како најубаво женско тело – може
бог да го претвори во божјак, а човекот
да го устоличи на божјиот престол

Зборот што беше уште пред бога
и пред библијата,
зборот што ја пишува историјата, –
може да го пренесе на себе божиот
грех спрема Адама и Ева

Може да ги именува сите ѕвезди,
и сите капки во морето,
и сите зрнца пескок,
и сите пајажинки,
и сите невидливи прашинаки

Зборот што има страст да управува
со универзумот, да оздравува,
да менува, да дава и да одзема,
да снемомува и забожува –
само љубовта не може да ја промени:
ни нешто да ѝ даде, ниту да ѝ одземе
Оти таа, исчезнувајќи во мишливоста –
за вскутума останува вечна
И најблиску е до вечноста

БАРАМ ЗБОР

Барам збор што одгатнува далечни писма,
незнајни азбуки што отпретува. Збор што
откопува черепи под племенски огништа
Барам збор што умот го одмрачува, сред

заумот што законачува. Збор под совеста
што расчепкува, што ја разголува свеста
Барам збор што самсе во историјата, што
витае на дното од прадамноштни времиња

Збор химна на ангели што плачат, што ја
просветлува мислата. Смыслата на светот
што ја расчитува, што го милува образот
на добрината, што векот го преобразува

во човекот, што во јазикот се причестува
Барам збор што убавината во небсен сон
ја возвишува, што претпочита на убавите
жени да им се додворува. Збор што божја

мудрост чита од мошти на светии. Зраци
од звездено миро што фрла врз фрески на
маченици, што беседи апостолски житија
Барам збор што ми недостига, а не можам

да го најдам во песната. Збор што го нема
во старите грамоти, во библиотеките. Збор

што нема да го испрегам на ископините, да
го ископам во архивите, што нема свое име

и презиме во кафеаните, во свечените сали,
нигу на фестивалите на поезијата. О барам
збор што не живее во раскошни палати, ни
во трошни колиби, ни на небо, ни на земја

Барам збор кому му е тесно и во јавето и во
сонот. Збор што и времето го прескокнува
Митолошки збор што ја излудува, што до
страст, до болест ја возбуждува секоја песна

КАКО ДА НАЈДАМ ЗБОР ШТО Е СЕКОГАШ ВО ПЕСНАТА

Како да најдам збор што утешува
кога сверови ќе завијат во јасното
Кога ангелски крилја ќе ја засенат
вселената. Збор што потсетува
на мали нешта како на играчки
од детството. Што личи на оловен
воин, на освојувач од младоста
На маж вљубен во вљубена жена
Но збор што е секогаш во песната

Како да најдам збор што извира
од камен, на забел што заспива, на
рулина. Збор што врие на апсолутна
нула, што се смрзнува во пустина
Како да најдам збор од семирот
потсжок, што побегнал од рајот,
збор што во адот свечено слегува
Збор што самее во непознат јазик
Но збор што е секогаш во песната

Како да најдам збор што предметите
ги распоредува во редот и во хаосот
Збор што прозрачноста ја обојува,
што ослепува на светлина, што сури
во темнината. Збор горолом, како
кикот на демони, ко смеа па лудаци,

како крик на уловен свер во станица
Како свиснат брев на елен пред смрт
Но збор што е секогаш во песната

Како да измислам безвремен збор што
во вечноста ќе свие гнездо. Убавината
што ја буди од заветен сон. Збор што
ќе се моли, ќе војува, што ќе ја брани —
збор што ќе умре за татковината
Каде да најдам празничен збор што
не се повторува, како ангел да кацнал
во вистината, што шепоти во тишината
Но збор што е секогаш во песната

Каде да откријам премудар збор кој не
знам како се изговара, како се одмолчува
Збор што не умеам како да го напишам,
како да го избришам. Што не научив како
се памети, ни како се заборава. Збор што
не стигнав да го бдеам, ни да го сонувам
Пресилен збор ко крепост во храброста
што и слободата од себеси ја ослободува
Но збор што е секогаш во песната

СЕ ДОПРЕВ ДО ЗБОР

Се допрев до збор како до нож
со ледена острица, како до сабја
Санта што сече врвови. И крвави
сета граматика во завеан сон

Се допрев до збор како до меч
со отровен бодеж, како до копје
Заветрина што спие под камен,
што во матно текстот го дебне

Се допрев до збор како до клин
во вжарено око, како до колец
што смрзнува на присој. Сенка
зараклена високо во отсутноста

Се допрев до збор како до кафез,
до замрежен круг од пајажина
До залостен далјан. Пиликатник
што го стега кругот до заумност

ЗБОРОТ. СОЗДАВАЊЕТО

Еве го зборот што подига планини
Земјата што ја држи на сламка, во
лушпа ореова. Да сврти со малиот
прст оска, како да крепи нишалка,

мртва стража пред именката. А еве
го семоќниот збор што ќе го отсени
семирот. Ќе втисне трага, фосил во
жолта книга, како исушен лист во

хербариум. Плашило во неразорана
нива. Оти бог ни ја должи загатката
на првиот грев, на зборот што беше
пред него. А создавањето во зборот

почнало. А содржината во песната
Во пештерите гаси огнови. Да не би
да огрее божјиот свет. Недофатлива,
несфатлива, навева намерата. Еве го

зборот што ја разбива јатката. Ситно
го толчи значењето. Пред извичник
се искренува, сака да легне во skutот
на мислата, така негибнат, чеден. А

був му се противстави во мракот. Со
очите го цепи, го ситни во прашинки,

на мали значенки го толчи. И зашнува
пред великото слово. И глеј, азбуката

про'ртува од глината и се заканува да
го освои светот. Да изригне од грлото
Еве го светиот збор. Сакрално камче
што недостасува во мозаикот. Зборот

што тивнал во стихот, што се притаил
во заветен текст, што книга исполнува
Исkonaчен, читлив ракопис. Грамота
достатна да го среди поредокот. Нов

да изгради во преписот, да го препише
нереченото. Да го отргне од заборав
Еве го вечниот збор, дува од псалмите
право во камена шума, во дубрава, во

великото траење. И сè е немерливо. И
сее искри во првиот, во почетен знак
сознание. Деспот и орач што заорува
бразди во сенката. Прсорува зидини

Неизречлив, без согласки. А вокалите
ги раштркал по житата. И тежок како
рид во спомените. Што отпростум го
завеа умот. И напреку, во корените

подига бунт против зреењето. Еве го
тој прелестен збор што ги отпрегнал
чезите на судбината, што ги озборува
вината, што и на убавината ѝ се опира

Еве го тој збор што преобликува сè во
песната, што созвездија преместува во
големата празнина. Збор што создава,
што вчас го пресоздава и создавањето

РАСТЕЊЕ НА ЗБОРОТ

Расте зборот како месечина што гони
вампири во ноќта, како божјак што се
прчи на коњско седло. Ветерот завива
во празни врчви, како бушава страчка

по гумното распретува. Сказни отима
од волцјо трло, од брлог. Цапнало со
полно стапало, по катта одело детето
откога се родило. Ни чуло ни видело

за зборот што изрига од камена почва,
од скрка. Ќе запали кандило спокојот,
ќе се испазуви. И ќе расте, ќе порасне
зборот како цигански порој. Стапка по

стапка, чекор по чекор, ќе бере вршки,
на рамнина ќе спростре легло, сончев
дворец сред зелени лаки. И чекајќи да
самне, ќе израсне во сонот на зорите

Капка по капка, бран по бран, во море
да се изведри зрак. До копно да допре,
на брегот да подигне чатија. И бојлија
ветришта да сопре, на провев да опре

Дрочи пеливан. Си ја превагува силата
Ако недостига сал една фонема, ќе му

срочи прст во очи на сомнежот. Ќе се
крене знамето на тревога: да не би да

се осквернавил текстот. Плетивото да
не се издронца и песната здивот да не
го изгуби. Да не пропадне в празнина
Да не заута во несигурноста на светот

ЗАВЕТЕН ЗБОР

Прелестни веслачки од исток, а морето
тесно да ја собере присутноста. Записот
шкрт. Пред потопот затрупан под завет,
во нечитливо писмо го преспал времето

Се отвора семката, на дното од лучница
’рти. Се к’ти чуден свет. Со црна смола,
со катран ја премачкува арката стокмсена
за пат. Од страв да не исклука од дрвото

грев, почнува поход во непознат свет, а
денот клет. Нсма истапкан пат. Сам ќе
тапка, да истапка прт во матното. И, сте,
од древна книга потскокнува. Стожерот

дабов, а дренов кол сака да весла, на две
да го цепи сводот. На мака, на мака е сè
До плод. Тивок збор што го поткопува
брегот. Заветен. Ќе се сруши ли ридот

што се потпира на гнила трска, на осил,
на ’ржов страк. Во Мородвис ископал
ров, под Кокино се котел, да продолжи
патот од врв до врв. И кој прв, кој прво

ќе допре до стеблото, до сржта, ќе види
во мракот звезда. Ќе збаботат огнови во

неговата нива. Усвитен печат над божји
дар ќе го жигоса, да ја запамети лузната

Да остане белег за илјач на првиот збор
Прелестни читачки од исток. А записот
шкрт. Заветен. Пред потопот затрупан,
во нечитливо писмо го преспал времето

НЕОДГАТЛИВ ЗБОР

Од подмоли фучи, завеан
Искричав ветер дува во
рог, во волчји трла скок,
глас од огнени грла

Во два ката се свил
Во пиликатник сенката
суче мадригал, како
крал на значенката

Се искрева од пештери
А немало спас од она
што подмолно растура
пасмо. А подолу, отаде

меѓата, на погача-ораница
се намерил голорак орач
да доваби птица. Ветрушка
под небесна сапуница

На сува бразда да затрапи,
во пресушена слатина
да пушти заорок. Да слета
песната на нива првестинка

Над секавањата стокмил
бесилка. Ги врзал јазлите,

веригите да не се истопат
во магма од свездени реки

А суетата кривка, останува
иста. И се именува како
чиста измислица. Небаре
загатка. Двосмислица

ПРЕСИЛЕН ЗБОР

(Според *епитафот* на Б. Миљковиќ)

Великото јатво зад пристојноста
се засолнува. И горделивоста зад
каприцот хули, бесна. А пресилен,
а силен збор ко црв ја прегризува

јатката на светата песна. Непokoј
во окото на светот. Недопирлив и
сè уште неизговорен, пресвиткува
рез да ја нагрди суетата на поетот

Над девет рида, преку девет гори
привиденија прескокнува, како да
прерипува пламенчиња под нозете
И сè става на коцка, со страст што

и противникот го подмитува. Зад
можноста, отаде возбудата, ништо
не е совршено, ништо не е вечно, а
бог му се восхитува на своето дело

Навева мрак во мислата. Догорела
свеќата, кандилото згаснало. А тој,
пресилно баботи во ноќта, како да
вденува конец во пресудата: страв

нека владее во арената. И ти и лав
на сцената. И нож и крв. Кој прв е
во разликата меѓу певот и песната,
одредува публиката. И тебе зборот

не те дочува од погани пријатели
Оти зборот на непријателот може
само да те прекори. А пријателот
со пресилен збор може да те убие

ЗБОРОТ НЕМА СВОЈ ПОСТОЈАН ДОМ

Зборот преспива во шатори, во биваци
И во дувла, во стаи, во ергели, во трла,
во сламени колиби, во мемливи визби
Оти зборот нема свој постојан дом

Зборот живее во мансарди, апартмани,
сутерени, на тавани, во фабрички хали,
свечени сали, на железнички станици
Оти зборот нема свој постојан дом

Зборот се гушка со лисјата, цветовите,
плодовите. Зборот чемрее во шумски
лагами, во подмоли, во земјанки, сред
мочуришта и калиша, во пештери. Се

кочопери на сончеви ливади, прелози,
на стрништа. Пладнува на меѓи, лозја,
овошни градини, сред оризови полиња
Оти зборот нема свој постојан дом

Зборот цагори во детските градинки, во
училиштата. Се провика на стадионите,
во спортските сали, на берзите. Шепоти
во кината, се кикоти во циркусите. Бдее

зборот меѓу молитвите, се заветува во
црквите, во манастирите тихува, самоее

во конаците. Небаре е сам во вечноста
и божем ламти за вратка во минливоста

Зборот влегува во жестоки дебати, во
дискусии, полемики, беседи, здравици
Во посланија, во книги, во антологии
Ама зборот нема свој постојан дом

МАНАСТИР ВО ЗБОРОТ
(Според Црква од Б. Конески)

Слава му на гласот што
однатре ме блазни:

Изгради манастир во зборот,
на местото кај што *се копачи*
твојот најдлабок корен
За векутума да се искрене
мудроста на твоето колено

И Создателот да го задумаш:
да го препрочита своето дело
и пред новиот потоп да ја
исклучи можноста од грешки

А твојата химна како звук меѓу
два света. Како страсна молитва
Чудесен спој на платното што
самее како суница на разбој -
и на книгата: густа везеница
за свечена песна. За ода што
родот ти од мрак го одлостува

Ти да осветиш црква во зборот
што во заветрина древното ќе
го зачитува. Реч на каменот -
за утеха на сè што се огрешило
во темнината на заборабот

Слава му на гласот што
однатре ме блазни:

Манастир сосидај во зборот,
кај што се нишаат твоите
последни жилки. На малтерот
живописај. Под сводовите да
пламне востание од пурпурни
бон, божилак на фрескопис
И заветни слова од читлив
ракопис што ваби од дивината

Да скршиш погачка. Златно
окце под сонцето, од кајнаци
што вденува писмо под тенка
коричка: буква ли, слово ли,
та да не пушти глас. Песната,
кротка како нафора во вино,
како љубов неприфатена -
во нежното да побара спас

Слава му на гласот што
однатре ме блазни:

Изсидај манастир во зборот,
врз растурени камења од света
градба каде што тиха молитва
во спомените одзвонува
И призирни во ведрото,
во јасното на душите што

залутале потамина. Подигни
конак во зборот, на монашка
братија: молк заточен меѓу
ленени кошули. А в пазуви
отворена книга, загадочен збор
што вревливо тропа. Трча да
улови облак, свер во песната
што на цибрина се наоблачува

Слава му на гласот што
однатре ме блазни:

Изсидај манастир, божја
задужбина во зборот
На местото кај што *снагата*
твоја се рони. Врз атли што
ќе ги крепат твоите плеќи
Изгради храм што никој
не ќе може да го сруши

Оти и каменот и малтерот
ги урива времето. Еретици
и пагани ги сквернават
А вечни се само градбите
што ќе се извишат во зборот

СИДАЊЕ НА ГРЕВОТ

*(Збор по збор
го суда́ме гревот
во песната)*

СИДАЊЕ НА ГРЕВОТ

(Според мотив од романот *Последните
селани* на П. М. Андреевски)

Се тркала како боболка на стрмина и
ќе залре в грло. Како во трло залостен
Неговата сепка се скрила под мрачило
како фреска зад спила што чека зограф
со блаженство да ѝ го осветли ликот

А ангелот ќе згрми: кој еднаш не срочил
барем еден грешен збор – гревот нека го
каменува, нека го засида во камена кула,
да би да остареа сам во подземан лелек

Ете го, сред бура, на горолом. Невидлив
низ мекава фатил пат, црв завидлив што
длаби во болката. И заводлив, сред зима
заспал во камено време. А мало му било
визглавјето, тврдо леглото. Под седлото

да свие седало. Како скрежец, црцорец,
на скреж да преспије, на срт од снежна
планина. Да прозове смрт на грешница
засидана во каменит гроб. А векутума

си го зидаме гревот. Издигае грамаден
сид над суетата. А тој како натрапник
го затвора кругот. Сака да пробие тунел

во ветровити карпи. Да се скроти, да се
заплетка во папочната врска на зборот

А зборот отсутен. А зборот на виулица
Се притулил под значенката. Ќе накоти
морфеми, божји слова, ќе окучи фонеме
ко камења нафрлани на сидот од гревот

На тенка преѓа како на пајажина, стихот
се замајува несигурно во дарбата. Се уми
заумно пред чуденката: да даваш ли кога
ништо немаш или пак да земаш кога сиот
свет го имаш? Неуки си го сидаме гревот

Стине огнот во врбјациите. Неодгатлив
чин меѓу шамаците. Прожарува жарчето,
гасне. Тоа, последното ждребе што нема
взори да осамне, ќе гребе со копитата, ќе

отвора чистина. А песната со гребло ќе ги
собира зборовите како лисја од дворовите
Ќе ги цеди од варта на сидовите каде што
смртта ја заложува славата. И како ангели
на ветрот ќе го сидаме столбот на гревот

А во мигот кога Ева сред божјата градина
го допре забранетото, не ѝ стрепери раката
Ко да скина од создателот забранета песна
И спротивно од смртта весла кон судбината
Сама и молчешкум да си го доисида гревот

НЕМА КОЈ ТАГАТА ДА МИ ЈА ЧУЕ
(Според расказот *Тага* од А. П. Чехов)

Ако рикнам од покривот на светот, меѓу
ангели и демони што грмат во висините,
ќе ја чуе ли некој тагата на поетот?

Колебливо го пипа таа ветрот. Ќе стапне
ли на мочурливо место, се плаши ли
од гнило? Стрепети. Подготвува огнило
да ја наостри камата. Се ежи од искричав

поглед, а нокта уште не цапнала во дувло
Оклештила заби, небаре меч во слабини,
зариен во снегот. Ќе удри бран, велјо море
ќе плисне на брегот. Ќе ја измие крвта од

заборавот и бродот ќе отплови без товар
Ако рикнам од покривот на светот, меѓу
ангели и демони што грмат во висините,
ќе ја слушне ли некој тагата на поетот?

Како валугар запина в грло. Се готви да
го стркала којнакот меѓу два белутрака
А јатката напучена, се тресе како окапан
свер пред смрт, Ко црв гризе во стравот

На рамнина, на рамно гумно кочијата го
чека следниот патник. Трошната запрега

крчка. Се напина, со последни сили, од
петни жили се напрега државото кљусе

Кон сржта, кон сржта го влече јажето на
сонот. Од тага и уздата ќе попусти, ќе се
скине стременот, ќе се распори амот од
премногу скрб. А болката нема да тивне

И преску полното влегува студ. Одветрум
зима се напластува во зборот. И стуткан
под мразот на некое пусто пристаниште,
алајките ќе ме најдат заринкан во бајките

како арка во заветрина. Ко смртник што
сирка во смртта, како во замрачен бунар
А нема кој тагата да ми ја прочита, оти
за тагата - и зборот и песната се тесни

ИСАВРИОС

Вез на камено стебло. Длаборез
За влез во копанката требало
меч од сребро. Адамово ребро

Како настир над нитоми извори
вардиш над судбината: боговите
да не паднат на безжитно гумно
О умно момче, само ти знаеш
како се чисти зборот од како

Бледа е фреската, а видовита
Зад секоја псинушка дебне. На
црно да гребне знак. Во брлог
да проструи зрак, да исцволи
'ртулец во земјанка. Да писне
дулец. Да прогледа во сеништа
И да прочита загатливи сеништа,
на перамна дланка патишта
За секој порок – пророк
За секој народ – пророчиште

Исавриос, од образот ти зирка
божји зрак, просирна рака се
мрешка на фреската издраскана
од апатемници. Си ја закончал
устата. Ни внатре, ни надвор се
може. Со челично ноже страста
до коска ќе ти ја одере душата

Буква по буква, слог по слог, низ
ситно сито се слагаат вокалите и
согласките. Во плитари азбуката
се митари. И зборот. И песната

Вез на камено стебло. Длаборез
За влез во копанката требало
меч од сребро. Адамово ребро

ЕВПЛОС

Сў му е туѓо на светецот како
изданок на ветрот што сонува
Се напина да вдене копринен
конец, пајакова струна, ниска

да провре низ невидливото во
зборот. А густеж во именката
Се згрчил був под значенката
И ни раска место да се изнуди

Сў му е туѓо на кутрото момче
што ехо прозива од зеленото на
векот. Мерка под веѓите матно
вирче во копито од кошута. Сў

туѓо му е на Евплос заточен во
малтерот. Од фреската избива
сила, а не била овошката дива
под калемот. Само глува душа

во зловреме ранета. Осланета
у слано, суха лука у студенец
Велико преображение у сија
двери. Зографи и иконописци

молитсја за душевно спасение
А ти во множеството суриш, се

загледуваи во сенката. Едното
око ти е како искривено сонце

Дали на зографот мракот му го
присенил видот, или мајсторот
не умсел со високот и немарно
го искривил зидот. Или уморен

заспал во висините. Сè туѓо му
е на светецот од Водоча. Сиреч,
знаел дека тагата е безбрежна и
никого не одминува, ко смртта

да ја заменува на ноќна стража
Нејасен с жуборот зад зидот, а
силен звук од труби го пробива
божјиот молк што се заветрува

меѓу две светлини. Сè му с туѓо
на Евпос, санким од пишаното
немало спас. А под малтерот го
опипува невидливото во зборот

ПАЛИМПСЕСТ ЗА ЗБОРОТ

СЛОЈ I

Може ли на зборот
да му се подметне сопка?
Може ли да се фати во клопка?

Може ли да се каменува,
да се именува, со друг збор
да се заменува?

Може ли да се удостојува,
да се пребојува,
да се пребројува,
од прибраката да се издвојува,
да се престојува?

Може ли зборот да се надитрува,
да се натпејува, да се надзборува,
може ли да се подмитува?

Може ли зборот да се надмудрува,
да се прекорува, да се обљубува?
Може ли зборот да се заточи,
да се прикешти, да се зајарми
меѓу два други збора?

СЛОЈ 2

Вземи пркосен крт,
под земи натапкал прт

О какво чудо,
писмото се собрало на видело
Сè зело, а не видело
дека се поткренува знаењето –
да одлости за буквите азбука
Да чука под кората,
под стеблото да исчука врзоп,
да истресе плод

СЛОЈ 3

И ете: навистина зборот бил во
вистината - вистина. Суштина,
прозрачна крв во наоблачено
огледало. Како густа слачина
свртена кон полна месечина

А требало да се скубе орле
на мала врст, непролетано
Коренче од враниловка
да се згрне во пазуви,
да се задои срничка
што врпа на ледина,
што се плаши од изедина

СЛОЈ 4

А ете го лековит:
лекува красти, рани
затвора, гнојници -
со ајдучка трева,
со своника

Осојници што се
точкаат, што штипат
во умот. Отвора очи,
уши отчепува, немошни
крева од постела
Бае против зли духови

СЛОЈ 5

Тревога меѓу зборовите, паника
И вика храброста од врв рида
На крв се радува. Кисело
Сивак в грло. Како калем
да подмладува на трненка,
на дренка. До коска, до коска
оглодано мандалото. А во
огледалото: и тратот и секалото

СЛОЈ 6

Зборот, сè уште неизговорен,
во звездено поле, сред планина
во магла, прогонство и смрт
сонува. Во идно време замачкува

со мистријата. Се токми да излезе
од музејот на историјата

СЛОЈ 7

И мрак и светлина,
и жар и мраз,
и подмол и врв,
и ангел и демон, и бог

И капка и потоп,
и човек и свер,
и среќа и скрб
И покој, и јад, и гнев
И збор, и збор, и збор

СЛОЈ 8

Редок збор што се митари
од престапна до престапна
година. Од минатото што
довикува. Збор што патува
како неутрино низ вселената,
што празнината ја исполнува
во универзумот, што опфаќа
сè што е суштина
И сè во суштината

Што сака да рече сѝ,
што кажува сѝ

Збор што ѕвездите ги чува
од опака болест

СЛОЈ 9

Осамен збор, како сфинга
на песочен век, што гори во
вимето на Големата мајка,
како шума од мисли што ја
трештил гром, како авет што
смрзнал во леденик

Збор што му пркоси на ветрот
Збор предавник. Измамник
Дволичен, со две опачини
на ист образ, со две лица
во смртта. Превртлив
Со две сновалки во сонот

Збор од непрочитано писмо,
од неискована азбука
Збор на неродените
кои ја вабат иднината

Библски збор. Старозаветен,
евангелски, апостолски
Ангелски збор, демонски

Збор пророчки, гатајски,
патајски. Збор од книга
ненапишана. Збор што се
изговара во вечноста

СЛОЈ 10

Ете го пред закана. Збор
опомена. Змија. Збор што
простува, што опијанува
како стија. Збор што отрезнува,
што соблазнува, што чека,
што пека, што лелека

*На збор сум до вечноста,
а не можам да го допрам*

ПАЛИМПСЕСТ ЗА ПЕСНАТА

(Според *Песна над песните*
од цар Соломон)

СЛОЈ 1

Кога те слушам чинам дека
цела тишина ја слушам
Кога те гледам чинам дека
цела вселена ја гледам
Кога те допирам чинам дека
сета природа ја допирам
Кога те имам чинам дека
целиот свет го поседувам

Кога сме јаросни чинам дека
сиот јад, сета срдба нè гневи
на поама, на похота бесна
Како вљубени кои по караница
уште пожестоко се љубат

СЛОЈ 2

И Создателот ќе го плениш,
оти од пена те отнал, од
нејасно писмо. Нечитливо
Неразгатливо. Неисчитано

А ти, како нафора мека,
чудесен спој: платното што
сури во суница на расклацкан
разбој, и папирусот –
везеница за свечена песна
Дрско востание на бои,
како на присојница,
и знаци против дивината
Замислена линија што древното
го просејува во пештери,
бараш исконски знак, збор во
заветрина, реч на каменот
За утеха на сиот огрешен свет

СЛОЈ 3

Ни јуначка сабја не помага
да ѝ се исечат пипалата
Пушта нови изданоци
Светлината ја опипува,
небаре во мракот ѝ изгорела
круната. Царска ткаеница
постила пред нејзините
поданици. Ги срушила
сите граници на одмаздата

Неоседлан, коњот ја чека
на ранина. Втори ќе јурне
низ пустини. Ќе одлета,
ќе лета орлицата
до проклето лето господово,
до клето губилиште

Ќе кружи над мршите
Ќе ја обиколи во кругот
својата жртва
А ти песно, ти песно —
ни жива, ни мртва

СЛОЈ 4

На срмен конец стапнува
Го гази најтенкото што
пропушта зрак во јазелот
Ќе го одврзе, ќе го разврзе
грлото и ќе фати пат
во неизвесноста
Која ли патека ќе одбере:
пократката, пренатрупана со
гласни жуборења, со знаци
наопаку свртени?
Или подолгата, помудрата,
што рудата ќе ја спаси,
што ќе го зажегли јаремот

А до сртот, до врвот ќе се
изјазди. И ќе се обспне да
види колку е долга патеката

СЛОЈ 5

Ќе мора да се одбрани песната
од галоп на здивени зраци,
од заканата што наведува под

ншцата, јазикот што го
потклукува до заби
А меѓу буквите паника
Се облачи, се подготвува
востание. Крескала меѓу
редовите. А стихот краток,
не ги собира сите, присутните
Ќе мора, од цганот ќе мора
да се одбрани песната

СЛОЈ 6

Именката, почестена прва
да залута во заливот
Похрабрите пуштаат чамци
во маглата. О боже, в недоапица
цсла војска пробива патека
низ мракот. Ќе трепне по некој
свстилник, колку да ја означи
надежта. А светлината далеку,
се искачува по скали од коприна
Навестува бура и лов
на водени суици
Во песната нешто се разденува

СЛОЈ 7

И оди, и химни, и јамбови,
и дактили, и хорси - на иста
патека магновено ги лови
пајажеста светлина
Рима до рима, тропар до

тропар. А ѓаволот ни ора
ни копа. Ќе има, ќе има зима
во песната. На скрка
се брка змија, пиростија
Магија на осојница

Сето жито на вравот
Лебот на софрата.
А детето гладно
Сито е само вимето. Сетки,
името на римата останува
исто. А зимата како менгеме
Се подготвува сејачот да ја
отвори книгата, да плукне на
грутка. Да збукне, да распукне
семето во браздите. И да
прокапе времето во песната,
како солза на образите

СЛОЈ 8

Севидливото настапува на
сцената, а векот е театар,
циркус што се расточува
Говорот се зажарува, како да
се остварува некое пророчко
племе во песната. Ја покрива
привременоста на светот
А ѕвезди паѓаат во песната,
како плисок од задбожно море
Како клатна во сенката се нишаат
задумани зборови, како горчливи
солзи во љубовна кочија. И тоне

во неа сиот очај од вселената
Взори убавината спие гола како
змија што на сонце се преслекува

СЛОЈ 9

Во секоја песна има по една судбина,
проклетство што ја опседнува
славата и го прифаќа босмството
како спас на поетите од заборав,
од самољубие на јаството

Секоја песна има по една судбина
која од почит кон неизвесноста
му се враќа на своето празноверие
Недоверливост што се лизга
по циркуска жица

Во секоја песна по една судбина
дебне, како победа во голема битка,
како грв што се надева дека нема
да го стигне никаква казна

СЛОЈ 10

Татковината можат да ви ја отмат
силници, можете да ја изгубите во
некој метеж на историјата. Но ако
јазикот на песната си го сочувате -
родината пак ќе си ја вратите, оти
во наследство сте оставиле
камени тапи во времето

ЗБОРОТ. ПЕСНАТА

СЛОЈ 1

Вршка би пуштил во белината
На маргината поставува синија,
олабавува лушпата,
од теѓмото попушта

Се токми на присоен прелог
ралицата да влезе во утрина,
во песната да заора ледина

А песната одлостува резе
од мугрите, се топори
И отнува реа од пилјаци
под покривите. Таму задомил
светот непостојан и привремен,
свиткал кожурец. Векува

СЛОЈ 2

Со ревност мине низ топил,
на суха чука да стапне,
сверот да пушти рев,
да ухне, да земе здив
Тркалото, тркалото да се
подметне на пртта завсана,
да се стркала на снежно

стриштите. Скарани: сред
волнена преѓа. На виори
Така пострасно се љубат

СЛОЈ 3

На пат ќе замине со плетена
Торба. Шарка околу вратот,
како змија обесена на рамена
Стутулен на поста,
се присенува сред рамниште
Од омраза ќе напрчи веѓа
Ќе ригне, ќе уригне од ситост,
а глад ќе сонува
Да стигне до целта
А ќе нема сила за враќање

И ќе бараме нов збор
Ќе бараме нова песна

СЛОЈ 4

Ќе скришиш погачка со паричка
Сребрено окце под сонце,
од кајнак да проблесне зрак
Ноктец за мамец. Измама
Под тенка коричка,
срамежливо подвива под
скутот неразбирлив знак
О боже, песната во вино
потопена, во тагата бара спас
Како љубов неприфатена

А зборот спремен за ракување
А песната готова за толкување

СЛОЈ 5

Поган, а учтивост бара
Се подига на прсти да сирне
во ведрото, во јасното
Во манастир да влезе
преку невидлив процеп,
преку бифора залостена

А молкот гувее во мрачило,
меѓу сенишни бури прелистува
страници од тајна книга. И бара
во зборот заветрина, пристан
во песната што чека да разгрне
свечеана руба зад грмушка

СЛОЈ 6

Вестител, насловот се притаил
во стисок, во врзопче
Дрварот до сечилото на секирата
А ловецот, а пушката, како во
некоја сказна. Празна ли згазна
врз сенката, преку чуденката?

Зборот начулил уши,
ќе се сруши во провалија,
ќе остане без слогови,
без богови. Завалија

СЛОЈ 7

Досипува оган во капката,
пламен расфрла по морето
Кон цибрината се јазди ведрото,
по издронцано јаже
А јасното појаснува дека
зборот е едро. И дека без него
песната не може да исплови,
да го потопи светот

Баботат огнови во зборот,
се лигават пламени јазици
во јазикот. Го запалиле на клада
говорот, како пред Коледе
Псик над чадот, буквите се селат
на сигурно. Збунето втрчува
на сцената насловот,
а песната незавршена

СЛОЈ 8

Текстот се провира под жилката,
како сенка протрчува. Стражари
зад молкот. Ни слог да се искраде,
ни блесок од нож, ниту сверка

Густо во редовите, пленот на
камен, на белутрак уловот
А стиховите збиени,
на круто платно,
на густа козина

И зборовите начичкани
за сричање. Пред сид,
како деца на стрелање

СЛОЈ 9

Ја расткајува темнината
А светлината меѓу редовите,
сред стиховите,
јамбовите ги проветрува
Велико слово у бога,
а у човека реч на бдение
Во глува ноќ дарбата се токми
за поклонение. Свет збор
призива пред нова песна

Вообразбата пред огледало
се клешти, изнудува исконски
збор. Непрегор што го преспал
Вавилон. Расколебан

А сè човечко во зборот
А сè женско во песната

СЛОЈ 10

Врне снег врз зборовите,
ги затрупува текстовите
Мекава ги завејува стиховите
Врне снег, се пласти во спомените
како тиња врз ситни камењчиња
Се виорат секавања во снежна бура

Снег врне во душите, во мислите
навева. Снегулки како густе зборови
навираат во молкот на песната
Ни шум, ни врева. И птиците и
птиците молчат во песната

Зад големиот рид на возбудата
зборот е мал како дете што не сака
да порасне. А неодложно расте во
песната како мисла што патува пред
чезите на светлината

Господ да ме благослови да го
препрочитам Азбукословецот
Оти тој е податлив
само еднаш во илјадалетие

СОДРЖИНА

Неврмор

Неврмор	7
---------------	---

Парастос за душата

Парастос за душата	15
Стапица во пустина	23
Цган	25
Кога ги симнуваа фреските од мапастирот во Водоча	30
Босфор	35
Метафизика. Метафора	37

Манастир во зборот

Раѓање на зборот	41
Немушт збор	43
Мокта на зборот	45
Барам збор	48
Како да најдам збор што е секогаш во песната	50
Се допрев до збор	52

Зборот. Создавањето	53
Растење на зборот	56
Заветен збор	58
Неодгатлив збор	60
Пресилен збор	62
Зборот нема свој постојан дом	64
Манастир во зборот	66

Сидане на гревот

Сидане на гревот	71
Нема кој тагата да ми ја чуе	73
Исавриос	75
Евплос	77
Палимпсест за зборот	79
Палимпсест за песната	85
Зборот. Песната	90

Иван Василевски
МАНАСТИР ВО ЗБОРОТ

*

Издавач
ДИЈАЛОГ – СКОПЈЕ
Ул. „Борка Талески“ бр. 26 – 7/43, Скопје
zdruzeniedijalog@yahoo.com

*

Лектор
Наташа Василевска - Трајчевска

*

Компјутерска обработка
Јане Јаневски

*

Печат
РИГРАФИКА – СКОПЈЕ

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент
Охридски", Скопје

821.163.3-1

ВАСИЛЕВСКИ, Иван

Манастир во зборот / Иван Василевски. - Скопје :
Дијалог, 2015. -
100 стр. ; 21 см. - (Едиција Современа македонска
поезија)

ISBN 978-608-4683-45-2

COBISS.MK-ID 97928202

ИВАН ВАСИЛЕВСКИ

(Босилово, 1947) е автор на збирките поезија: *Привев во тишината* (1977), *Црнорисци* (1990), *Кука на ѕвездите* (1994), *Заточени души* (2001), *Утки* (2008) и *Кула во сонот* (2013); на поемите *Наташа* (1966), *Поemi за тишината* (1977), преобјавена во 2011 под наслов *Повеј во тишината*, *Александар* (1997), *Петнаесетте* (2006), *Потомците на Чрт* (2011) и *Азбукословецот* (2013); на збирката поemi *Одмеѓување на светот* (2011) и на драмата *Лоза* (2012).

За книгата *Утки*, во 2008 год. ја доби наградата „Ацо Шопов“ на Друштвото на писателите на Македонија за најдобра збирка поезија. Лауреат е на книжевното признание „Григор Прличев“ за поемата *Азбукословецот* (2013), а во 2011 за збирката поemi *Одмеѓување на светот* ја доби наградата „Дијалог“.

Манастир во зборот е негова седма стихозбирка.

Манастир во зборот (Еторед „Црква од Б. Конески)

...
Слава му на гласот што
однаatre ме блазни:

Изгигај манастир, бонеја
загубиена во зборот
На местото кај што снагаа
твоја се рои. Врз аплите што
ќе ти креќаат твоите плеќи

Изгради храм што никој
не ќе може да го сруши
Оти и каменот и малтерот
ти мртва времето. Ереџици
и пагани ти сквернаваат

А ветни се само градоите
што ќе се извизаат во зборот

(2014)